



Alle video's de deur uit?

DE VOOR- EN NADELEN VAN TELEBLIK

Heeft u ook getwijfeld over het aanschaffen van de complete dvd-box van *Andere Tijden*, dertig dvd's met prachtig materiaal voor slechts 100 euro? Doe het niet! Veel afleveringen zijn online gratis beschikbaar op de website Teleblik. Daar kunt u duizenden uren televisie bekijken. Teleblik wordt nog steeds verbeterd, maar de site biedt nu al veel mogelijkheden voor het geschiedenisonderwijs.

Teleblik is een initiatief van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG), Teleac/NOT en Kennisnet. Het is bedoeld om televisieprogramma's van de publieke omroepen gratis beschikbaar te maken voor het onderwijs. Op internet verschijnen steeds meer sites waarop televisieprogramma's te bekijken zijn. Uitzendinggemist.nl is de bekendste. Teleblik doet echter meer dan alleen programma's online zetten.

Voor u geknipt

Teleblik biedt twee belangrijke voordelen. Een programma als *Andere Tijden* is vaak te lang om in de les te gebruiken. U wilt het liefst één stukje laten zien, maar de video bij het juiste stuk zetten is vervelend. Ook met een dvd kun je niet gemakkelijk verschillende fragmenten uit één programma laten zien. Daarom knipt de redactie van Teleblik programma's op in fragmenten en schrijft er een korte samenvatting bij. Deze fragmenten zijn handig om als uitleg, illustratie of introductie te gebruiken. Voor leerlingen is een fragment een snellere en toegankelijke informatiebron dan een programma van een uur. Via het fragment kun je altijd doorklikken om desgewenst het hele programma te bekijken. Teleblik is daarom handiger dan een dvd. Bovendien kunnen docenten en leerlingen ook eigen fragmenten knippen en opslaan. Een tweede voordeel van Teleblik zijn de zogenaamde 'dossiers'. Dat zijn verzamelingen van fragmenten rond een bepaald thema. In de dossiers wordt een kritische selectie gemaakt uit de gigantische hoeveelheid beeldmateriaal. U kunt er als docent in één klap meerdere bruikbare en bijzondere fragmenten over een bepaald onderwerp vinden. Goede dossiers zijn er over de Romeinen in Nederland, de VOC en Nederland en Indonesië. De vormgeving van de dossiers is eenvoudig en overzichtelijk, ook voor leerlingen. In elk dossier staan links naar

websites met aanvullende informatie of opdrachten, zoals Eigenwijzer, Schoolbieb en Anno.

Jules Leroy

Het aanbod op Teleblik groeit constant. Recente uitzendingen van het (jeugd)journaal, NOVA, Twee Vandaag en Pauw en Witteman worden in Teleblik opgenomen, maar er zijn ook veel oude afleveringen terug te vinden. Het archief op de programmasites is vaak beperkt. Met een Teleblik-account (zie kader) kunt u in een paar klikken met de klas de analyse van Maarten van Rossem op 11 september 2001 bekijken. Een voorwaarde is wel dat lokalen beschikken over een smartboard (digitaal schoolbord) of een beamer en een internetverbinding.

Voor de laatste afleveringen van actualiteitenprogramma's kunt u de leerlingen ook naar de Teleblik-website sturen. Op de site staat een overzicht met directe verwijzingen naar de laatste uitzendingen van deze programma's. Ook allerlei informatieve en educatieve programma's zijn in Teleblik opgenomen, zoals Klokhuis, Tegenlicht en Zembla. Natuurlijk zitten ook veel Teleac/NOT-series in Teleblik. Beeldmateriaal van andere Teleac/NOT-websites, zoals Eigenwijzer (o.a. Histoclip) en SchoolTV Beeldbank, zijn er ook voor een groot deel in opgenomen. Helaas staan nog niet alle Teleac/NOT-series in Teleblik. Volgens Lonneke van Asseldonk is het in de toekomst wel de bedoeling om al deze programma's op te nemen. 'De oude documentaires staan op de lijst om in te stromen, maar wij hebben er voor gekozen eerst het recente materiaal op te nemen. Het oude materiaal zal dus wel opgenomen worden, maar we weten nog niet wanneer dat klaar zal zijn.' U kunt die grijsgedraaide videoband over de Eerste Wereldoorlog, met de oude veteraan Jules Leroy, dus nog niet weggooien.

Nieuwe documentaires, zoals de serie bij het examenprogramma Ten Oorlog, vindt u ook nog niet in Teleblik. Van Asseldonk: 'De procedure om al dit materiaal in Teleblik te krijgen is al gestart, maar het duurt nog even omdat het NIBG eerst de 'metadata' aan het programma moet hangen.' In de metadata staan bijvoorbeeld trefwoorden die ervoor zorgen dat het programma terug te vinden is. Bovendien heeft Teleblik te maken met de rechten die aan de programma's verbonden zijn. 'Ten Oorlog' is trouwens

Judith Tadema is docent geschiedenis op het St. Bonifatiuscollege te Utrecht en werkte als redacteur voor Teleblik.

wel te bekijken op Uitzendinggemist of Eigenwijzer. Thuis opnemen is in ieder geval niet meer nodig.

Zoeken

De grootste uitdaging voor de redactie van Teleblik is het overzichtelijk en toegankelijk maken én houden van al het beeldmateriaal. Onlangs las ik over de verfilming van de voetreis van Jacob van Lennep, *De zomer van 1823*. In een mum van tijd had ik de serie in Teleblik gevonden. Je moet echter wel weten dat het programma bestaat, want anders vind je het niet.

Deze zomer werden delen van de website juist hierom vernieuwd. De dossiers hopen zich nu nog op in het archief, maar worden binnenkort geordend per vakgebied. Ook werkt de Teleblik-redactie aan het updaten van de dossiers. Het dossier over de canon van de Nederlandse geschiedenis wordt uitgebreid met nieuwe fragmenten. Ook wil de Teleblikredactie volgend jaar een dossier laten aansluiten bij het eindexamenonderwerp. Het is een ingewikkeld en heidens karwei om het beeldmateriaal goed te ontsluiten.

Teleblik biedt vier manieren van zoeken. Er is een zoekmachine, een trefwoordenlijst, een ordening op vakgebied en er zijn de eerder genoemde dossiers. Je moet wel een aantal trucjes leren om goed in Teleblik te kunnen zoeken.

De zoekmachine gebruik je het meest. Voor leerlingen en docenten is er een handleiding, en dat is soms ook nodig. Het belangrijkste probleem is dat de zoekmachine af en toe onlogische resultaten geeft. Als je bijvoorbeeld zoekt op 'andere tijden', zijn de eerste resultaten niet de afleveringen van *Andere Tijden*. Dit komt omdat de zoekwoorden 'andere' en 'tijden' in veel beschrijvingen voorkomen. Je moet daarom vaak gebruik maken van de functie 'uitgebreid zoeken', bijvoorbeeld zoeken op 'woordgroep'. Het 'uitgebreid zoeken' kent wel veel mogelijkheden maar eist, zeker van leerlingen, geduld. De andere instrumenten om te zoeken gebruik je minder. De trefwoordenlijst is vrij beperkt. Zo is VOC geen trefwoord en levert prehistorie één resultaat op. De ordening van de geschiedenisfragmenten volgens de tien tijdvakken levert juist veel op met heel diverse fragmenten. Je kunt wel goed binnen een tijdvak zoeken.

Teleblik in de les

Om docenten een idee te geven welke toepassingen er met Teleblik mogelijk zijn, staat er op de website een handig overzicht: Tien keer Teleblik. Voor leerlingen kan het beeldmateriaal, en in het bijzonder de dossiers, een informatiebron zijn. In de elo (elektronische leeromgeving) kunt u gemakkelijk naar filmpjes verwijzen. Ook

PROGRAMMA'S IN TELEBLIK

- *Andere Tijden*
- *Klikhuis*
- *Dokwerk*
- *Tegenlicht*
- *Noordlicht*
- *Zambia*
- *Breidenstorm*
- *De zomer van 1823: De voetreis van Jacob van Lennep*

voor een presentatie kunnen leerlingen geschikt beeldmateriaal zoeken in Teleblik. De leerlingen kunnen op school, maar ook thuis, zelfstandig met Teleblik werken. Zelf gebruik ik korte fragmenten graag klassikaal ter illustratie, als uitleg, ter introductie of voor het uitlokken van een discussie. Prachtig is bijvoorbeeld 'de dood van Stalin' uit *Andere Tijden*, geschikt om verwarring te stichten onder de leerlingen. Het verdriet van de Russen is overweldigend, maar de leerlingen kennen Stalin vooral als wrede dictator. Hoe zit dit? Binnenkort kunt u gebruik maken van de 'lessenbank' waarin docenten lesmateriaal bij beeldmateriaal kunnen uitwisselen.

Teleblik, of een andere database met beeldmateriaal, zal in de toekomst onze videokast worden. Nu al heeft 80% van de scholen een toegangscode voor Teleblik. In het zoeken naar beeldmateriaal moet je eerst wel enige handigheid krijgen. Ook is het jammer dat er veel tijd tussen de uitzending en het plaatsen op de site zit. En voor docenten is het prettig als belangrijke educatieve series op één site te vinden zijn.

TOEGANG TOT TELEBLIK

Teleblik is gratis voor het onderwijs. De school moet elk jaar bij Teleblik een zogenaamde digi-code (een soort licentie) aanvragen. Vervolgens kan elke docent en elke leerling zelf een account aanmaken bij Kennisnet om toegang te krijgen tot Teleblik. Op de website van Teleblik wordt stap voor stap uitgelegd hoe dit moet.